

Luonnonmaan perhetalon PEDAGOGINEN SUUNNITELMA

Käyttäjätöryhmä:

Riitta Koskinen, koulunjohtaja; Mirkka Lehtonen, vs. aluepäiväkodinjohtaja; Tuomas Junttila, luokanopettaja; Meri Jaakkola, luokanopettaja; Sari Kytö, varhaiskasvatuksen opettaja; Tuomas Alanko, luokanopettaja, digi-erko; Eveliina Virta, terveydenhoitaja; Maija Puolakanaho, liikuntasih-teeri; Maarit Paloluoma, vastaava koulunkäynninohjaaja; Kaisa Rantala, varhaiskasvatuksen joh-taja; Vesa Malin, johtava rehtori; Timo Saario, talouspäällikkö; Kimmo Kuusimäki, sivistysjohtaja

10.12.2019

Sisällys

1	Johdanto	3
2	Oppimisympäristöt ja monipuoliset työtavat.....	4
2.1	Työtavat varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa: leikin, liikun ja leppään, tutkin, ilmaisen	4
2.2	Työtavat perusopetuksessa: kokemuksellisuus, toiminnallisuus, eri aistien käyttö, liikkuminen sekä itseohjautuvuus ja ryhmään kuulumisen tunne	6
2.3	Lapsen yhtenäinen oppimispolku.....	7
2.4	Kasvun ja oppimisen tuki- ja hyvinvointityö	7
3	Tilojen suunnittelu	8
3.1	Tilojen terveellisyys ja turvallisuus	8
3.2	Tilojen esteettömyys, ergonomia ja kestävä elämäntapa	8
3.3	Tilojen hyvä valaistus ja akustiikka	9
3.4	Digitaaliset oppimisympäristöt, tieto- ja viestintäteknologia	9
4	Luonnonmaan perhetalon suunnittelun erityishuomiot.....	11
4.1	Perhetalon kokonaisuus	11
4.2	Ympäristöpainotteisuus ja kestävä kehitys	12
4.3	Rakennuksen ja ympäristön turvallisuus	12
4.4	Tavoitteet fyysiselle ympäristölle.....	13
4.5	Tiivistelmä tilatarpeista	13
5	Hankesuunnitelmassa etsittävät ratkaisut	17
6	Kaavaluonnos	18
7	Tontinkäyttöluonnos	19
8	Toimintakaavio	20
9	Liitteet.....	21
9.1	Case Eetu 2 v.....	21
9.2	Case Aava 6v.....	21
9.3	Case lastenhoitaja/varhaiskasvatuksen opettaja/varhaiskasvatuksen erityisopettaja.....	22
9.4	Case Vanhempi	23
9.5	Case: Luokanopettaja (3.lk)	24
9.6	Case: Terveystenhoitaja (neuvola- ja kouluterveydenhuolto)	25
10	Lähteet.....	25

1 Johdanto

Luonnonmaan perhetalon pedagoginen suunnitelma on osa hankesuunnittelua. Pedagogisessa suunnitelmassa avataan perhetalon suunnittelua ja rakentamista ohjaavia pedagogisia ratkaisuja.

Luonnonmaan perhetalon teemana on kohtaaminen. Se toimii kohtaamispaikkana kaiken ikäisille naantalilaisille talon vaikutusalueella eli on asuinalueensa sydän. Talon toiminta rakentuu varhaiskasvatusta ja alakoulua varten rakennettavien tilojen ympärille. Lisäksi se toimii monitoimitilana useille eri käyttäjäryhmille. Perhetalo on paras mahdollinen ympäristö kohdata, oppia ja kasvaa. Monimuotoiset tilaratkaisut tarjoavat kasvu-, oppimis- ja harrastamahdollisuuksia kaiken ikäisille kuntalaisille.

Perhetaloajattelun päämääränä on lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi. Toiminnallisesti perhetalossa toteutuu:

- joustava esi- ja alkuopetus, yhteisopettajuus, lasten ja perheiden tukipalvelut (varhaisen tuen tiimi)
- moniammatillinen yhteistyö ja osallisuuden lisääminen (hyvinvointiryhmät, oppilashuolto)
- perheiden vertaistuki ja vapaamuotoinen kohtaaminen (osallistaminen)
- pitkä yhtenäinen kasvun ja oppimisen polku, joka mahdollistaa tuen tarjoamisen varhaisessa vaiheessa
- mahdollistaa kaksivuotisen esiopetuksen.

Luonnonmaan perhetalossa varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat kasvun ja oppimisen kokonaisuuden. Varhaiskasvatuksessa oleva lapsi tottuu näkemään myös kouluikäisiä lapsia. Lapsella voi olla vanhempia sisarusia, jotka ovat jo aloittaneet koulunkäynnin saman alueen sisällä. Tämä helpottaa lapsen sujuvaa siirtymistä oppimispolulla. Perusopetuksen kannalta varhaiskasvatuksen läheisyys vahvistaa tiivistä yhteistyötä.

Kasvun ja oppimisen ympäristö on tarkoitus rakentaa tiloiltaan monipuoliseksi, monikäyttöiseksi, erilaiset työtavat mahdollistavaksi, joustavaksi, muunneltavaksi ja yksilöllisen oppimisen mahdollistavaksi kokonaisuudeksi. Oppimisympäristöissä huomioidaan erilaisten lasten erilaiset tarpeet. Suunnittelussa huomioidaan käyttötarpeen mukaan muunneltavat alueet: kohtaamisen alueet, tekemisen alueet ja keskittymisen alueet. Avoin ja muuttuva oppimisympäristö ei ole avotila, vaan pedagogisesti suunniteltu ja rytmitetty työskentely- ja opiskelutila. Akustiikkaan ja valaistukseen kiinnitetään erityistä huomiota. Ryhmätyö ja yhdessä tekeminen korostuu kaiken ikäisten tekemisessä. Oppimisympäristöissä pyritään saamaan kaikki mahdollinen tila oppimisen tilaksi.

Tilojen suunnittelu toteutuu käyttäjälähtöisesti. Myös suunnittelun edetessä toivotaan, että niin henkilöstö, lapset kuin huoltajat pääsevät mukaan suunnittelemaan esimerkiksi pihoja ja viheralueita sekä sisätilojen toiminnallisuutta ja sisustusta kalusteineen.

Perhetalolle esitetään hankesuunnittelun yhteydessä valittavaksi sopiva ympäristöteema. Teeman toteuttamisesta hankkeen yhteydessä tehdään esitys hankesuunnitelmaan. Teema voi olla esimerkiksi yhteydessä messuhankkeeseen sekä toiminnan kytkeytymisessä metsään ja luontoon.

2 Oppimisympäristöt ja monipuoliset työtavat

Varhaiskasvatusta, esiopetusta ja perusopetusta ohjaavissa perusteissa oppimiskäsitys korostaa lapsen ja nuoren roolia aktiivisena toimijana ja sitä, että oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden ihmisten sekä lähiympäristön kanssa. Tämä ajattelu ohjaa oppimisympäristöjen suunnittelua.

Luonnonmaan perhetalossa halutaan varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen ja ajaton oppimisympäristö. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monitahoisia ja joustavia kokonaisuuksia. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen. Oppimisympäristöissä edistetään myös lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta sekä tuodaan näkyväksi kulttuurista moninaisuutta. Monipuoliset oppimisympäristöt tukevat lasten ja nuorten aktiivisuutta, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä oppimaan oppimisen taitoja ja tasa-arvoa.

Oppimisympäristöinä perhetalossa käytetään ulko- ja sisätiloja, lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa oppimisympäristöä. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat lapsille kokonaisvaltaisen oppimaiseman ja kannustavat aktiiviseen, yhteisölliseen ja itsenäiseen oppimiseen.

Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys, esteettömyys, järjestys, siisteys, sisäilman laatu sekä tilojen valaistus ja akustiikka otetaan huomioon oppimisympäristöä suunniteltaessa.

2.1 Työtavat varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa: leikin, liikun ja leppään, tutkin, ilmaisen

Työtapojen valintaa ohjaavat varhaiskasvatukselle ja esiopetukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten ikä, tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Toiminnalliset sekä luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat ovat lapsille luontevia oppimisen tapoja. Tällaisia ovat esimerkiksi lasten omaehtoinen ja ohjattu leikki, tutkiminen, liikkuminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaisu. Monipuoliset työtavat ovat sekä oppimisen väline että opetteluun kohde, joita hyödynnetään eri oppimisen alueissa. Tämän vuoksi on tärkeää, että henkilöstö ohjaa lapsia kokeilemaan ja käyttämään erilaisia työtapoja erikokoisissa ryhmissä sekä itsenäisesti. Työskenneltäessä lapsia rohkaistaan kyselemään ja ihmettelemään sekä päättämään ja ratkaisemaan ongelmia yhdessä.

Monipuolisten työtapojen käyttö edellyttää, että oppimisympäristöissä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa.

Leikin

Leikki on varhaiskasvatusikäisten lasten oppimiselle keskeistä. Tämä tulee huomioida muun muassa erikokoisia ja –tyyppisiä tiloja tarjoamalla sekä luomalla koko rakennus piha-alueineen oppimisen käyttöön. Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä havainnolliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat ovat olennainen osa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintaa. Suunnittelussa tulee huomioida, että tilat ovat leikilliset ja luovat.

Tilat suunnitellaan niin, että pitkäkestoinen leikki mahdollistuu. Kun ruokailu tapahtuu monitoimilissa, ei leikkejä tarvitse siivota ryhmistä. Myös taide- ja tutkimusprojekteille on hyvä olla omat tilansa. Lasten käytössä tulee olla riittävästi monipuolisia ja turvallisia tiloja sekä leikki- ja toimintavälineitä, ja niissä on tarvittaessa huomioitava lasten yksilölliset tuen tarpeet.

Liikun ja lepään

Lapsella on tarve ja oikeus liikkua joka päivä. Lapsen päivittäisen vähintään kolmen tunnin fyysisen aktiivisuuden suositus koostuu kuormittavuudeltaan monipuolisesta liikkumisesta: kevyestä liikunnasta ja reippaasta ulkoilusta sekä erittäin vauhdikkaasta fyysisestä aktiivisuudesta. Päivittäinen liikunta on lapselle yhtä tärkeää kuin riittävä uni ja terveellinen ravinto. Lapselle tulee antaa mahdollisuus myös rentoutumiseen ja rauhoittumiseen. Varhaiskasvatuksen tarpeisiin tiloissa on oltava riittävät tilat lasten lepoa varten sekä makuupaikkaratkaisut vuodevaatesäilytyksineen. Välineet ja lelut kiehtovat lasta. Ne kannustavat liikkumaan ja monipuolistavat samalla lapsen kehollisia kokemuksia ja elämyksiä. Tukea tarvitseville lapsille tulee tarjota välineitä, jotka mahdollistavat ja helpottavat heidän liikkumistaan. Lapset ulkoilevat joka päivä ja varhaiskasvatushenkilöstö kannustaa heitä fyysisesti aktiivisiin leikkeihin luomalla monipuolisia ja innostavia leikki- ja oppimisympäristöjä. Omaehtoisen leikin aikana lapsi saa käyttää vapaasti liikkumiseen innostavia monipuolisia välineitä.

Tutkin

Lapsi on luontaisesti utelias. Oppimisympäristö tulee suunnitella niin, että lapsi saa tilaisuuksia ja aikaa tapahtumien ja ilmiöiden tutkimiseen yksin, pienryhmässä ja/tai vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa. Lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko kehollaan sekä kokeilla erilaisia työtapoja. Työtapojen vaihteleva käyttö tarjoaa eri-ikäisille ja eri tavoin oppiville lapsille onnistumisen kokemuksia. Monipuoliset työtavat edellyttävät monipuolisia oppimisympäristöjä. Päiväkodin kalustamisessa tulee huomioida tutkimisen näkökulma hankkimalla muun muassa tutkimuspöytiä ja -välineitä.

Tilakokonaisuuksissa on oltava riittävästi tilaa lapsen omalle toiminnalle ja töiden esittelylle. Askarteluja tulee voida jättää näkyviin keskeneräisenä ja esimerkiksi leikkien tulee mahdollistua niin, ettei toisia toimintoja varten niitä tarvitse joka kerta kerätä muiden toimintojen vuoksi pois. Käytäviä ja avoimia tiloja voidaan rajoituksia hyödyntämällä käyttää myös rauhalliseen leikkiin tai pelaamiseen. Riittävän suurissa varastotiloissa säilytetään leluja, askartelumateriaaleja, roolileikkivarusteita sekä liikunta- ja musiikkileikkien välineitä. Näitä tiloja voidaan hyödyntää myös lasten omien toimien jakotiloina.

Ilmaisen

Uusi rakennus täyttää lapsen esteettiset tarpeet hyvällä arkkitehtuurillaan. Luovuuteen kannustetaan erilaisilla esteettisillä ratkaisuilla. Rakennuksessa on lapsen mielenkiinnon herättäviä yksityiskohtia ja se tarjoaa myös ympäristöineen avaruudellisen hahmottamisen kokemuksia - korkeaa ja matalaa, pitkä ja leveä lapsen mittakaavassa. Myös pintamateriaalit ovat monipuolisia sekä kestäviä ja helposti puhtaana pidettäviä. Tilojen tulee mahdollistaa myös erilaisten oppimisen tuotosten näyttelyn ja esilläpidon helposti, esteettisesti ja lapsilähtöisesti. Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen. Heidän ideansa ja tuotoksensa näkyvät oppimisympäristöissä. Tämä tukee lasten osallisuutta ja antaa heille onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa vuorovaikutusta vertaisryhmän kanssa.

Käytännön esimerkkejä:

- matemaattisen ajattelun edistämiseen esimerkiksi suuret ikkunat tarpeeksi alhaalla auttavat havainnoimaan ympäristöä.

- 0-3 – vuotiaiden sekä 3-6 –vuotiaiden tiloissa; sekä sisällä että ulkona, huomioidaan ikä-tasolliset ratkaisut muun muassa kalusteiden suunnittelussa, leikkitiloissa, wc-tiloissa, eteisessä, leikkitelineissä. Huomioitavaa on myös aikuisten ergonomia.
- lapsille automatisoidut simähanat ja saippua –annostelijat
- perheillä käytössä sähköinen sisäänkirjautuminen (int. Oviin)
- suuret peilit vahvistamaan lapsen omakuvan kehitystä.
- käytävätiloja hyötykäytetään liikunnassa muun muassa laittamalla puolapuita seinille, renkaita, jossa voisi roikkua, koukku kattoon nyrkkeilyä varten ym.

2.2 Työtavat perusopetuksessa: kokemuksellisuus, toiminnallisuus, eri aistien käyttö, liikkuminen sekä itseohjautuvuus ja ryhmään kuulumisen tunne

Koulun työtavat ja toimintakulttuuri vaikuttavat kasvatukseen ja opetukseen ja sitä kautta oppimiseen. Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppijoiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Oppimisen ilo, mielekkyyden sekä pysyvyyden kokemus oppimisympäristössä ovat keskeisiä oppijan aktiivisen toimijuuden sekä osallisuuden syntymiselle. Olennaista on oppijan käsitys itsestään sekä omasta kyvykkyydestään ja pystyvyydestään, joka rakentuu koulupäivien aikana erilaisissa toiminnoissa. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista.

Oppiminen on aktiivista ja päämääräsuuntautunutta, ongelmanratkaisua sisältävää toimintaa, jossa elämyksillä ja tunteilla on keskeinen merkitys. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Samoihin oppimisen prosesseihin voi kytkeytyä erilaisia vaiheita: itsenäistä ja yhteisöllistä työskentelyä, fyysisiä ja virtuaalisia kohtaamisia, rauhoittumista ja aktiivista toimintaa. Luova toiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnoltaan terveiksi ja luoviksi ihmisiksi.

Uudet opetussuunnitelmat korostavat oppiaineiden opetuksessa laaja-alaista osaamista, joka rakentuu eri näkökulmista. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin kuuluvat ajattelun ja oppimisen taidot, vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot sekä monilukutaito, jolla tarkoitetaan taitoa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Laaja-alaiseen osaamiseen kuuluvat myös arjen taidot ja itsestä huolehtiminen. Lisäksi laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin sisältyvät tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen, työelämätaidot ja yrittäjyys sekä yhteiskunnallisen osallistumisen ja vaikuttamisen taidot.

Opetuksessa käytetään eri oppiaineille ominaisia, monipuolisia työtapoja ja painotetaan tutkivaa, toiminnallista, ilmiöpohjaista ja ongelmalähtöistä työskentelyä. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista. Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttuvat.

Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet. Työtavat suunnitellaan vuorovaikutuksessa opettajien ja oppilaiden kesken siten, että ne tukevat monipuolisesti tietojen ja taitojen oppimista, oppilaan kehittymistä elinikäisenä oppijana sekä antavat mahdollisuuksia kasvuun yhteisön jäsenenä.

Ainakin yksi opetustila tulisi varustaa niin, että siellä voitaisiin helposti toteuttaa monenlaista ilmiöoppimista ja tehdä LUMA-tyyppisiä kokeita (syvempiä tiskipöytiä, korkeampia hanoja, useampia vesipisteitä, hyllyt mikroskoopeille yms. tutkimusvälineille).

2.3 Lapsen yhtenäinen oppimispolku

Luonnonmaan perhetalo mahdollistaa lapsen yhtenäisen oppimispolun, jossa lapsi voi jatkaa samassa yksikössä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen sekä siitä sujuvasti perusopetukseen.

Luonnonmaan perhetalossa kiinnitetään erityistä huomiota niin sanottuihin nivelvaiheisiin eli lapsen siirtymiin esimerkiksi varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, esiopetuksesta perusopetukseen. Nämä nivelvaiheet edellyttävät suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan toimintatapojen, toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen, ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Lisäksi muun muassa esi- ja alkuopetuksen toiminta tulee tapahtua fyysisesti lähekkäin.

Luonnonmaan perhetalon oppimisympäristö suunnitellaan siten, että opetustilojen pitää olla jaettavissa kahteen osastoon ja yhteen opetustilaan pitäisi mahtua n. 24-28 lasta mikäli tila ei ole jaettu. Joustava perusopetus tarkoittaa opetusryhmien muodostamista siten, että samassa ryhmässä opiskelee oppilaita esiopetuksesta, ensimmäiseltä ja toiselta luokalta. Uudet tilat myös joustavat eri tilanteissa tapahtuviin lapsimäärämuutoksiin tai käyttötarkoituksen muuttamisen esimerkiksi alkuopetukselle, aamu- ja iltapäivä- tai avoimelle toiminnalle.

2.4 Kasvun ja oppimisen tuki- ja hyvinvointityö

Jokaisen lapsen tilanne; kasvu ja oppimisvalmiudet sekä tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema kasvun ja oppimisen tuki turvataan varhaiskasvatuksen ja koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Käytännössä tuen ja hyvinvointityön toteuttamista varten tilojen suunnittelussa tulee huomioida, että esimerkiksi erilaisille vastaanottotiloille ja terapiavälineille tulee olla yksikössä niille soveltavat paikat. Tuen ja hyvinvointityön tilojen tulee tarjota yksityisyyttä esimerkiksi lasten tuen ja oppilashuollon vastaanotto- ja odotustilojen osalta. Lisäksi tulee huomioida, että myös huoltajien ja muiden vieraiden on helppoa ja miellyttävää tulla vierailulle perhetaloon silloin kun kyse on lapsen/nuoren arkaluontoisista asioista. Erityisopetuksen tilat on sijoitettava oppimisalueiden yhteyteen.

Käytännön esimerkkejä:

- tilat ovat sopivia kaikille, huolimatta siitä minkälaisesta lapsen tuen tarpeesta on kyse eli erilaiset oppijat otetaan huomioon tilojen suunnittelussa
- mahdollistetaan terveydenhuolto/sosiaalipalveluiden vastaanottotyö.

3 Tilojen suunnittelu

3.1 Tilojen terveellisyys ja turvallisuus

Turvallisuus huomioidaan sekä rakennuksen tila- ja toimintaratkaisuissa, että pihojen suunnittelussa, rytmityksessä ja toiminnallisuudessa ikäkaudet huomioiden. Myös varusteluissa, materiaaleissa ja välineissä huomioidaan turvallisuusnäkökulma. Lasten reviiri kasvaa vähitellen oppimispolun edetessä. Rakennuksen riittävät ja tarkoituksenmukaiset tilat tukevat lasten hyvinvointia. Turvallisuuden edistämiseen kuuluu myös tapaturmien ehkäisy. Näköyhteys eri tilojen välillä on tärkeä ja luontevaa liikkumista tulee voida tapahtua kaikkialla.

Liikennevirrat sisällä ja ulkona ovat hallittuja. Sisä- ja ulkotilat suunnitellaan selkeiksi ja siten, ettei jää katvealueita. Tällöin tiloja on helppo valvoa. Rakennus tuntuu avoimelta ja valoisa. Lasiseinät ja sisäikkunat ovat hyvä ratkaisu valvottavuuden parantamiseksi. Ikkunoita/seiniä voi tarpeen mukaan peittää erilaisin kaihdinratkaisuin. Piha voi liittyä ikkunoiden kautta sisätiloihin ja nämä muodostavat yhdessä visuaalisen kokonaisuuden. Käytävien sijasta liikkuminen tapahtuu toiminta-aulojen (torien) kautta. Kaikki mahdolliset tilat ovat oppimista varten.

Käytännön esimerkkejä:

- pienryhmätoiminnan tilat tulee olla sellaisia, jotka lisäävät vuorovaikutusta. Pienryhmätiloja tulee olla riittävästi koko talossa ja ne liittyvät muihin kasvun ja oppimisen tiloihin.
- avaria ja muunneltavia tiloja, joita on mahdollisuus myös rajata tarpeen mukaan.
- rauhallisuus, kiireettömyys, akustisesti miellyttävä tunnelma
- sähkösuunnittelu muunneltavuus huomioiden siten, että minimoidaan kompastumistapaturmien ja tulipalojen riskiä lisäävien jatkojohtojen käyttö

3.2 Tilojen esteettömyys, ergonomia ja kestävä elämäntapa

Tiloja suunniteltaessa ja rakentaessa tulee huomioida monikäyttöisyys ja muunneltavuus. Rakennuksen elinkaaren aikana ryhmien koot ja ikäjakauma saattavat vaihdella. Oppimisympäristöissä tulee voida toteuttaa monenlaista pedagogista toimintaa. Jotta tilojen muunneltavuus lisääntyy, tulee huomioida kaikissa tiloissa eri-ikäiset käyttäjät. Tilat tulee pyrkiä rakentamaan siten, että päiväkodin tiloja on helppo muuttaa koulun tiloiksi ja päinvastoin.

Oppiminen on yksilöllistä. Rakennuksen suunnittelussa huomioidaan eri tahdissa ja eri tavoilla op-pivat lapset. Tilojen tulee mahdollistaa lasten jakautuminen erikokoisiin ryhmiin sekä sopia erilaisiin tilanteisiin. Tilat antavat myös erilaisia mahdollisuuksia lapselle löytää itselle sopivia keinoja hallita erilaisia tunnetiloja ja rauhoittua.

Rakenteiden, materiaalien, kalusteiden ja kiinteiden varusteiden tulee olla kulutusta kestäviä, hel-posti puhdistettavia sekä ergonomisesti suunniteltuja. Ulko- ja sisätilojen esteettömyys tulee huomi-oida suunnittelussa (wc:t, luiskat, väljät kulkuväylät, pinnat, porrasaskelmien etureunan kontrastit, akustiikka, opasteet, valaistus, hissi kerrosten välillä jne). Säädeltyvyys kalusteissa lisää myös muunneltavuutta ja sopivuutta eri-ikäisille ja eri tilanteisiin. Oppimisessa käytetään ajanmukaisia tek-nologioita, muunneltavia ja joustavia tilaratkaisuja kalusteineen ja välineineen sekä vaihtelevia työ-tapoja. Kestävää elämän tapaa tukee myös se, että monia välineistöjä ei tarvita, jos niille on hyvät kuljetuskärryt.

Käytännön esimerkkejä:

- esteettömyys: tilat kaikille sopivia, huolimatta siitä, minkälaisesta tuen tarpeesta on kyse (esim. valaistus, äänet, tuoksut aistiyliherkkien näkökulmasta)

- esim. majat rauhoittumiseen, rauhalliseen työskentelyyn
- harmoninen värimaailma, ympäristön värikoodit, tiloissa on luonnon valoa ja puupintoja, tilat kauniit ja värikkäät, mutta harmoniset (ei liikaa värejä), valon ja varjon käyttö, valöörit
- tilat ja reitit ovat selkeitä, esteettömiä ja turvallisia, tilojen havainnointia helpottaa tilojen rajaaminen ja jäsentely kontrastien avulla
- opasteet kaikkialla samalla fontilla (tyyppikirjaimilla)
- kierrätys on huomioitu, lajittelu on mahdollistettu kaikissa toimintatiloissa

3.3 Tilojen hyvä valaistus ja akustiikka

Kaikissa tiloissa tulee olla toiminta- ja työskentelyedellytykset turvaava valon määrä. Valaistusta on hyvä pystyä säätelemään kulloisenkin tarpeen mukaan. Vuodenaikojen vaihtelu tulee huomioida esimerkiksi siten, että luonnonvalo pääsee sisään, muttei häikäise. Ikkunoiden lasiväleihin asennetaan tarvittaessa sälekaihtimet. Pihan hyvään valaistukseen tulee suunnittelussa kiinnittää erityistä huomiota.

Käytännön esimerkkejä:

- tilojen valaiseminen monella eri tavalla ja säädeltävyys
- kontrastit, tarkasti mietitty värimaailma
- materiaalivalinnat (lattiat, seinät, kalusteet – monipuoliset pinnat)
- valaistus on sellainen, että voi olla myös hämärässä tai ihan pimeässä
- visuaalisesti aisteja ruokkiva
- esitystekniikan tulee toimia kaikissa valaistusolosuhteissa

Avoimessa ja muuntuvassa oppimisympäristössä tulee kiinnittää erityistä huomiota akustiikkaan. On tärkeää luoda rakennus, jossa on rauhallinen äänimaailma ilman, että siellä tarvitsee olla hiljaa. Hyvä akustiikka tukee osaltaan oppimista. Tilassa, jossa on paljon henkilöitä yhtä aikaa, syntyy väkisinkin aina taustamelua. Jakoseinien lisäksi on hyvä olla käytettävissä akustisia siirrettäviä sisustusseiniä/ kalusteita, jolloin tilaa voidaan jakaa. Materiaalivalinnoissa huomioidaan akustiikka, jotta voidaan vaikuttaa äänimaailmaan mahdollisimman hyvin.

3.4 Digitaaliset oppimisympäristöt, tieto- ja viestintäteknologia

Digitaaliset oppimisympäristöt sekä tieto- ja viestintäteknologian (TVT) välineet ja työtavat asettavat omat vaatimuksensa fyysiselle oppimisympäristölle. Sekä kiinteästi asennettavien että liikuteltavien TVT-laitteiden kaapelointeihin tulee kiinnittää huomiota jo suunnitteluvaiheesta alkaen, jotta ne olisivat mahdollisimman sujuvia ja turvallisia käyttää, eivätkä ne rajoittaisi tilojen ja ryhmittelyjen muunneltavuutta. Esimerkiksi pistorasiapaikkoja tulee olla riittävästi ja tarkoituksenmukaisilla paikoilla. Yhteiskäyttöiset TVT-laitteet tarvitsevat lukittavia, pyörillä varustettuja säilytysratkaisuja, jotka mahdollistavat myös laitteiden akkujen yhdenaikaisen lataamisen. Sujuva teknologian ja digitaalisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen edellyttää nopeaa, koko rakennuksen ja piha-alueen kattavaa langatonta verkkoa.

Oppimistiloissa tulee muuntojoustavuuden ja samanaikaisopetuksen toteuttamiseksi olla valmiudet hyödyntää samanaikaisesti useita opetussuuntia ja esitystekniikoita. Esitystekniikan ja sen käyttöä ohjailevan ratkaisun tulee olla laadukkaita, toimintavarmoja ja käyttäjäystävällisiä, jotta jokainen perhetalon käyttäjä voi kokea tekniikan tarjoamat mahdollisuudet mielekkäinä ja oppimista tukevinä. Esitystekniset vaatimukset tulee huomioida myös valaistuksen ja akustiikan suunnittelussa. Erityisesti liikunta- ja monitoimitiloissa esitysteknisessä suunnittelussa tulee huomioida perhetalon kaikkien käyttäjäryhmien tarpeet (pääkäyttäjien eli varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen lisäksi mm. ryhmäliikunta, urheilu- ja liikuntatapahtumat, juhlat, konsertit ja muut esitykset).

Käytännön esimerkkejä

- Kattava ja nopea langaton verkko on yksi tärkeimpiä asioita koko perhetalossa. Verkon potentiaaliset ruuhkapisteet tulee ennakoida ja huomioida kapasiteettia laskiessa.
- Kannettavat, mobiililaitteet ja älytaulut lisäävät toiminnallisuutta oppitunneilla.
- Pistorasioita tulisi sijaita seinien lisäksi myös lattian keskeisissä kohdissa, jolloin mobiililaitteiden ja työasemien lataus helpottuu, eikä oppilaiden tarvitse istua seinän vieressä, kuten nykyisin, jos lataus loppuu. Samalla oppimistilojen turvallisuus paranee, kun pitkiä jatkojohtoja ei tarvita.
- On mietittävä millä tekniikalla tietokone yhdistetään älytauluun. Jos yhdellä johdolla -> IP-pohjainen ohjausjärjestelmä.
- Oppimistilakohtainen opetusteknologia voi rakentua monisuuntaiseksi esim. yhdellä sivustalla sijaitsevan älytaulun ja toisella seinällä sijaitsevan dataprojektori+valkotaulu-yhdistelmän avulla. Näiden sekä äänentoistojärjestelmän toimintaa voidaan ohjailla esim. helppokäyttöisen matriisiratkaisun avulla. Älytaulujen tulee olla korkeussäädettäviä, jotta niiden käyttö on sujuvaa ja ergonomista eripituisille käyttäjille. Lisäksi oppimistiloihin ja monitoimitilaan voidaan sijoittaa pyörillä liikuteltavia älytauluja esim. 1 kpl/kerros.
- Yksi oppimistila voidaan varustaa ns. mediateekkitilaksi.
- Liikuteltavia väliseiniä voidaan hyödyntää myös tussitauluina.

Liikunta- ja monitoimitilojen kiinteään varustukseen kuuluu laadukkaat äänentoistojärjestelmät, joihin käyttäjien on helppo liittää omia laitteitaan äänilähteiksi. Samoin valaistuksen ja äänentoiston ohjauksessa tulee huomioida erilaiset juhla- ja esiintymistilaisuudet. Myös hyvä äänieristys tilojen välillä on tärkeää.

4 Luonnonmaan perhetalon suunnittelun erityishuomiot

4.1 Perhetalon kokonaisuus

Luonnonmaan perhetalo ulkoympäristöineen on laaja palvelukokonaisuus, jossa toimivat samanaikaisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lisäksi kaupungin muut lapsille, nuorille ja perheille suunnatut palvelut. Lisäksi tilat toimivat ilta-/viikonloppukäytössä kuntalaisten vapaa-ajan tilana.

Perhetalossa hyvinvointityö tarkoittaa käytännössä sitä, että päiväsaikaan talossa voi toimia päiväkodin ja koulun lisäksi esimerkiksi avoimen varhaiskasvatuksen palvelut kuten perhekerhot. Sosiaali/terveystoimen palvelut ovat kuntalaisille matalalla kynnyksellä saatavilla. Ikäihmiset voivat halutessaan osallistua talossa tarjottavaan ruokailuun monitoimitilassa.

Perhetalon kaikessa toiminnassa korostetaan osallisuutta. Varhaiskasvatuksessa alkanutta huoltajien kanssa toteutettua kasvatusyhteistyötä jatketaan hyvänä kodin ja koulun yhteistyönä perusopetuksessa. Huoltajia osallistetaan perhetalon toimintakulttuuriin kehittämiseen muun muassa vanhempainyhdistyksen, erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien sekä toimikuntien toiminnan kautta. Talo on auki iltaisin myös huoltajien toteuttamalle toiminnalle.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta toimii talossa saumattomassa yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Toiminnallista yhteistyötä tehdään erityisesti aikaisissa aamuissa ja myöhäisissä iltapäivissä. Tästä syystä niin sisä- kuin piha-alueiden on oltava näiden toimintojen näkökulmasta erityisesti yhteiskäyttöisiä, mutta valvottavuuteen ja eri-ikäisten lasten erilaisiin turvallisuustarpeisiin kiinnitetään erityistä huomiota.

Pidempiaikaiset projektityöt, ulkoilu ja liikkuminen opetustilanteissa sekä monimuotoiset mahdollisuudet taiteelliselle ilmaisulle on keskeinen osa Luonnonmaan perhetalon pedagogiikkaa. Tilan käytötehokkuutta ja joustavuutta voidaan toteuttaa esimerkiksi huonetilojen avaamisella liukuovin. Ovien tulee kuitenkin olla huolellisesti äänieristettyjä. Lasten, ammattilaisten ja huoltajien digitaalisten välineiden käyttö tulee integroida saumattomasti tilaan.

Luonnonmaan perhetalossa huomioidaan inklusio. Kaikilla oppijoilla pitää löytyä mahdollisuus rauhalliseen oppimistilaan ja kotipesään.

Sisäänkäyntejä perhetaloon on useita; varhaiskasvatuksen tiloihin sekä koulun oppimisalueisiin kuljetaan sisään useasta ovesta. Iltakäyttäjät ohjataan tietyistä ovista. Vaatteiden kuivaushuoneet, nauhakot/varhaiskasvatuksessa lasten lokerot sekä kenkähyllyt sijaitsevat ulko-ovien läheisyydessä. Varhaiskasvatuksen henkilökunnalla oma sisäänkäynti- ja vaatesäilytys ulko-ovien yhteydessä. Koulu on sukkakoulu, ts. koulun sisätiloissa kuljetaan sukkasillaan. Myös kasvatus- ja opetushenkilökunnan vaatteiden ja kenkien säilytys huoneisiin kiinnitetään erityistä huomiota. Perusopetuksenkin puolella vastaava vaatesäilytys/kuivaushuone kuin varhaiskasvatuksella.

Kaikkia tiloja tulee voida käyttää oppimisen tiloina, joissa kasvatus ja oppiminen tapahtuu tekemällä ja erilaiset oppijat otetaan huomioon. Kaikissa tiloissa on oltava mahdollisuudet erilaisen ja monialaisen opetuksen toteuttamiseen. Monikäyttöisyys toteutuu, kun tilat ovat muokattavia ja kalusteet ja opetusmateriaali siirrettäviä. Tämä tarkoittaa tilojen muokausmahdollisuutta sekä kalusteiden ja esimerkiksi opetusmateriaalien siirrettävyyttä. Hyvä akustiikka ja valaistus tulee huomioida koko rakennuksessa. Kaikissa tiloissa rakennuksessa sekä piha-alueilla on voitava käyttää langatonta tietotekniikkaa ja esitystekniikkaa opetuksen apuna.

Luonnonmaan perhetalon liikuntatilojen suunnittelussa on huomioitu eri käyttäjäryhmien tarpeet. Liikuntasali tulee voida jakaa kahdelle ryhmälle (jakoverho) ja varmistaa pääsy puku- ja pesutiloihin ja

varastotiloihin molemmista salin osista. Välinevaraston suunnittelussa huomioidaan välineiden helppo saatavuus ja siirrettävyys ja eri käyttäjäryhmien varastotilat. Liikuntatiloihin on oltava kulku sekä sisä- että ulkokautta. Myös ulkoliikuntavälineiden säilytys on otettava suunnittelussa huomioon.

Henkilökunnan kokoontumis- ja työtilat ovat yhteiset koko henkilöstölle. Henkilökunnan tilat ovat keskeisellä paikalla rakennuksessa. Henkilökunnalla tulee olla riittävästi rauhallista työskentely- ja suunnittelutilaa niin yhteisissä tiloissa myös varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ”solujen” yhteydessä. Rehtorille/varhaiskasvatuksen esimiehelle varataan oma työhuone, lisäksi vanhempien tapaamiselle ja moniammatillisille yhteistyökokouksille pitää myös olla varattu riittävästi neuvottelutiloja. Riittävät sosiaalitilat (pukeutuminen ja pesu) koko henkilökunnalle.

4.2 Ympäristöpainotteisuus ja kestävä kehitys

Koska perhetalo sijaitsee asuntomessualueen välittömässä läheisyydessä ja keskellä kaunista luontoa ja kulttuurimaisemaa, talon suunnittelussa otetaan erityisesti huomioon luonto ja kestävä kehitys. Perhetalo lämmitetään ainakin osittain uusiutuvalla energialla, ja opetuksessa hyödynnetään reaaliaikaista tietoa siitä, minkä verran esimerkiksi maalämmöstä, aurinkokeräimistä ja lämpökeskuksesta saadaan energiaa ja kuinka sitä hyödynnetään rakennuksessa. Kierrätys talossa on arkipäivää. Lapsia kannustettaisiin kävelemään ja pyöräilemään koulumatkat. Toimintakulttuurissa tuodaan esiin ruokahävikki ja ekologiset valinnat. Opetuksessa näkökulmana olisi ekososiaalisen sivistyksen lisääminen, jossa tavoitteena on eläminen luontoa kunnioittaen ja siitä nauttien.

Ympäristöpedagogiikka näkyy perhetalossa erityisenä metsäpäiväkotina ja metsäluokkana. Ne ovat olennainen osa perhetalon toimintaa. Niiden yhteydessä on katettu laavu, jossa varhaiskasvatuksen väki voi halutessaan viettää jopa päivän lepohetken. Opetusta varten ulos tarvitaan säänkestäviä pöytiä ja penkkejä. Metsäpäiväkodin ja metsäluokan läheisyydessä on luukullinen ulkotaulu, jonne saa esimerkiksi ohjeita ja QR-koodeja.

Käytännön esimerkkejä

- Haaveena olisi saada rakennukseen talvipuutarhahuone, jossa voitaisiin tehdä pienimuotoisia istutuksia ja seurata kasvun ihmettä.
- Viherseinät sisätiloissa olisivat hieno juttu.
- Ainakin yksi opetustila tulisi varustaa niin, että siellä voitaisiin helposti toteuttaa monenlaista ilmiöoppimista ja tehdä LUMA-tyyppisiä kokeita (syvempiä tiskipöytiä, korkeampia hanoja, useampia vesipisteitä, hyllyt mikroskoopeille yms. tutkimusvälineille).

4.3 Rakennuksen ja ympäristön turvallisuus

Perusopetuslaissa sekä varhaiskasvatuslaissa sekä muussa voimassa olevassa lainsäädännössä määrätään perusopetukseen sekä varhaiskasvatukseen osallistuvien oikeudesta turvalliseen kasvu- ja opiskeluympäristöön. Työturvallisuuslaissa määrätään työntekijöiden oikeudesta turvalliseen työympäristöön. Määräykset on huomioitava perhetalon suunnittelussa ja rakentamisessa.

Tapaturmariskejä vähennetään turvallisella, riittävän väljällä mitoituksella mm. kulkuväylissä ja portaissa, kiinnittämällä erityistä huomiota putoamisia estäviin rakenteisiin, liikenneympäristöjen suunnitteluratkaisuilla tontin sisällä ja lähialueilla ja myös esim. lasten motorisia taitoja parantavilla, liikunnallisuuteen kannustavilla tila-, kaluste- ja varusteratkaisuilla sisä- ja ulkotiloissa (mm. paikalle suunniteltu lähiliikuntapaikka).

Väkivalta- ja uhkatilanteita aiheuttavat sekä käyttäjät että ulkopuoliset tekijät. Vakavien väkivaltatilanteiden riski on vähäinen, mutta niissä väkivallan tekijät tavoittelevat usein mahdollisimman suurta

uhrilukua. Suurin riski niihin on tiloissa, joissa on paljon ihmisiä, kuten ruokailu-, liikunta- ja juhla-saleissa sekä osassa opetustiloja. Kaikille avoimet tilat ja välittömät ulkoalueet ovat väkivaltaisen uhkatilanteen vaarallisimmat paikat. Avoimet tilaratkaisut sekä lasiset väliseinä- ja ovirakenteet tukevat kuitenkin avointa toimintakulttuuria sekä sosiaalista ryhmäytymistä. Ne auttavat myös sosiaalisen valvonnan toteuttamisessa, jolla voidaan vaikuttaa paitsi uhka- ja väkivaltatilanteen myös kiusaamisen ehkäisemiseen.

Perhetalon rakennussuunnittelussa huomioidaan mm. seuraavat turvallisuutta parantavat suunnitteluratkaisut:

- kulunhallinta ja -ohjaus, kaikkien ulko-ovien ja osastoivien ovien keskitetty hätälukitus.
- kattava akkuvarmennettu kuulutusjärjestelmä. Kuuluttaminen voidaan toteuttaa mobiililaitteesta.
- hätähälytysjärjestelmä avun pyytämistä varten
- toiminnallisista tiloista sekä neuvottelu- ja asiakastiloista poistuminen kahteen suuntaan, jälkimmäisissä myös turvallisuutta tukeva kalustus
- hätäpoistuminen kiintokahvoin varustettujen ikkunoiden kautta
- poistumisopastus
- palokuorman huomioiminen rakenne-, kaluste- ja varusteratkaisuissa
- lasiseiniä käytettäessä käytetään myös läpi näkemisen estäviä kaihdin- ja verhoratkaisuja sekä riittäviä katvealueita.
- hyvä valaistus ulkoalueilla

4.4 Tavoitteet fyysiselle ympäristölle

Fyysisen ympäristön perustavoite on terveellinen, turvallinen, ekologinen ja nykyaikainen oppimis-, hoito- ja työympäristö. Suunnittelussa noudatetaan kestävä kehityksen periaatetta tavoitteena elin- ja työympäristön edulliset suunnitteluratkaisut. Materiaali- yms. valintoja tehtäessä haetaan kustannustehokkaita ratkaisuja. Rakennesarjojen ja talo- teknisten järjestelmien tulee mahdollistaa tilojen muunneltavuus.

Rakennuksen pohjaratkaisu suunnitellaan yhteistyössä kaikkien käyttäjäryhmien kanssa, mutta noudatetaan muuntojoustoa (pilari-palkki). Perusopetuksen laajeneminen tulevaisuudessa 2-sarjaiseksi (laajenemissuunta) huomioidaan.

Rakennuksen ja sen ulkotilojen tulee luoda kaupunkikuvallisesti laadukasta, hyvin toimivaa ja innostavaa ympäristöä. Sen tulee sopia ympäristönsä rakennuskantaan mittakaavaltaan, massoitteelluutensa, materiaaleiltaan ja väriykseltään. Uuden rakennuksen tulee vahvistaa ja korostaa ympäristöään. Julkisivumateriaaleina ovat sopivia harkkorappaus ja puuverhoilu.

Tilojen pitää olla kotoisia, motivoivia, värikkäitä, rentoja ja muunneltavissa olevia – avautuvia, sulautuvia ja laajentuvia. Tilojen käyttö voi vaihdella eri tilanteiden mukaan, niissä tulee olla mahdollista toteuttaa samanaikaisesti eri työtapoja. Lisäksi oppimisessa ja opettamisessa on huomioitava erilaiset oppijat ja yksilölliset opinpolut.

Piha-alueella tulee olla riittävästi tilaa, liikuntaan motivoivia pihavälineitä ja pelaamiseen ja leikkimiseen suunniteltu kenttä sekä ulkovaikavälinevarasto kaiken ikäisille oppijoille. Varhaiskasvatuksen pihalla selkeät leikkialueet esim. pyöräilyalue, kotileikkialue, kiipeilyalue, keinualue, ”puutarha-alue”, pelialue.

4.5 Tiivistelmä tilatarpeista

Varhaiskasvatus (päiväkot)

- muunneltavaa ja hiljaista tilaa
- jokaiselle ryhmälle oma sisäänkäynti ja riittävän suuret eteistilat, kuraeteisissä kaikkien ulkovaatteiden säilytys
- Henkilökunnalle oma ulkovaatesäilytys sisäänkäyntien yhteydessä
- lasten lokero/naulakkotilat voivat toimia myös leikki/pienryhmätilana
- myös alle 3-vuotiaiden ruokailu monitoimitila/ruokailutilassa kuitenkin niin, että heille on erotettu oma tila, välipalojen ruokailumahdollisuus myös ryhmätiloissa
- oma aidattu piha leikkialueineen, myös katettu hiekkalaatikko, riittävän suuri välinevarasto pihalla
- riittävästi säilytys/laskutilaa niin, ettei projekteja/askartelut voivat sujuvasti jatkua taukojen jälkeen
- mahdollisuus ulkopäiväkotiin

Oppimisalueet

- kaksi itsenäistä oppimisaluetta/ryhmä
- muunneltavaa tilaa
- oppimisalue joustava esi- ja alkuopetus:
 - opettavia ryhmiä yhteensä neljä. Eli neljä jaettavaa ryhmätilaa
 - tilat muunneltavia, myös hiljaista tilaa tarvitaan
 - joustavan esi- ja alkuopetuksen mahdollisuus
 - aamu- ja iltapäivätoiminta, ennen ja jälkeen koulupäivän
- oppimisalue 3-6:
 - opettavia ryhmiä yhteensä neljä
 - jokaista opetettavaa ryhmää varten pienryhmätilaa
 - tilat muunneltavia, myös hiljaista tilaa tarvitaan
 - luokissa / muissa tiloissa olisi "aivoriihinurkkia" ja rauhoittumispaikkoja.
 - lisäksi pienluokka, joka sijoitetaan kunkin oppimisalueen yhteyteen
 - oppimisalueilla on yhteinen piha

Musiikki

- tila päivisin yhteiskäyttöistä koulun ja päiväkodin kanssa
- iltakäytön oltava mahdollista
- esiintymisalueena aukeaa monitoimitilaan

Kädentaidon tilat

- yhdistetty käsityö- ja kuvaamataitotila
- käsityö = kovat ja pehmeät materiaalit, molemmille omat luokat vierekkäin
- tila päivisin yhteiskäyttöistä koulun ja päiväkodin kanssa
- käsityöluokka (kovat ja pehmeät materiaalit) ovat yhdistetyssä tilassa, tulee tämä voida rajata erillisiksi tiloiksi tarpeen mukaan.
- erillinen työtila teknisen työn koneille on välttämätön melu ja pölyhaittojen välttämiseksi.
- tilaa tulee olla riittävästi monipuolisille koneille jo iltakäyttöäkin ajatellen.
- laser-leikkuri, 3D-tulostin ja tyhjiömuovain sekä näiden vaatimat tietokoneyhteydet tarvitsevat myös tilaa.
- tiloissa pitää olla mahdollisuus toteuttaa monialaisia oppimiskokonaisuuksia.
- tilat palvelevat myös kansalaisopiston iltakäyttäjiä, joten ne on suunniteltava siten, että eri käyttäjäryhmät voivat helposti toimia tiloissa ja varastoida omia materiaaleja ja töitään. Varastotilaa tulee olla riittävästi sekä materiaaleille että keskeneräisille töille. Tiloissa tulee voida työskennellä sujuvasti ja joustavasti sekä pehmeän että kovan käsityön tiloissa.

Liikunta

- tila päivisin yhteiskäyttöistä koulun ja päiväkodin kanssa
- liikuntasalia jakavan verhon tulee eristää ääntä tehokkaasti, jotta kaksi rinnakkaista toimintoa salissa on mahdollista (esim. kaksi liikuntaryhmää samaan aikaan salissa)
- iltakäytössä kaikki tavanomaiset liikuntalajit ovat mahdollisia, esimerkiksi:
 - lentopallo
 - koripallo, myös poikittaiset kentät
 - sulkapallo
 - salibandy, ei täysmittaista kenttää
 - telinevoimistelu
 - ryhmäliikunta, esim. jumpat
- iltakäyttäjien kulku eri ovesta muun iltakäytön kanssa
- hiekkaiset ja lumiset ulkona käytettävät välineet tulee säilyttää eri varastossa kuin sisällä käytettävät. Ulkovarastoon tulee olla sisäänkäynti ulkoa. Ulkovaraston sijainti mahdollisimman lähellä lähiliikuntapaikkaa. Pistorasia kentän laidalla.

Kasvun ja oppimisen tuki sekä hallinto

- kulku eriytetty perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttämistä sisääntuloista
- kasvun ja oppimisen tuen tilat sijoitetaan siten, että niiden huomaamaton asiakaskäyttö on mahdollista, sekä yksilö- että ryhmätapaamisiin
- henkilökunnan tilat yhteiset koko perhetalon henkilöstölle
- tilojen käyttäjiä myös sosiaali- ja terveystieteiden palvelut (SOTE)
 - neuvolapalvelut, kouluterveydenhuolto, psykologipalvelut, toimintaterapia, puheterapia, fysioterapia, perhetyöntekijä yms.
- tilat voivat olla myös iltakäytössä, mm. nuorison kohtaamispaikka

Kirjasto

- omatoimikirjasto, joka toimii koulukirjastona
- yhteys kohtaamispaikkaan ja monitoimitilaan

Monitoimitila/Ruokailu

- mahdollistaa isomman ryhmän yhtäaikaisen kokoontumisen
- tila päivisin yhteiskäyttöistä koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa
- osittain auditoriomainen
- tilassa tulee voida järjestää
 - vanhempainiltoja
 - koulun juhlia
 - esiintymistilaisuuksia
 - erilaisia tiedotus-, luento- ja kokoontumistilaisuuksia alueen asukkaille
 - vastaavia yksityistilaisuuksia
- tarjoilua tulee voida järjestää myös iltaisin
- kulku tilaan pääsisäänkäynnin kautta

Keittiö

- jakelukeittiö
- iltakäyttäjien palvelu

- huoltoliikenne otettava erityisesti huomioon liikennejärjestelyissä
- erillinen pienkeittiö kohtaamispaikan yhteyteen

Palvelutila

- näyttelytila
- esittelytila
- pop up –tapahtumapaikka

Kohtaamispaikka

- useita eri käyttäjäryhmiä, joiden tulee voida ainakin osittain samanaikaisesti käyttää tilaa
- nuorisotoimi
- avoin varhaiskasvatus (perhekerhot yms.). Perhekerhoille yms. tulisi antaa mahdollisuus toimia illalla/iltapäivisin. Tilaa pitää olla sen verran, että myös päällekkäinen toiminta näiden osalta onnistuu
- aikuisten kokoontumistila
- mummojumppa
- yhteys monitoimisaliin
- tila jakomahdollisuuksia tulee selvittää

Muuta

- talon tulee olla kutsuva ja helppokäyttöinen
- huolehditaan esteettömyydestä; pyörätuolin käyttö, valaistus, heikkonäköiset; riittävä kontrasti
- liikenne tulee ohjata siten, että päiväkodin saattoliikenne ja paikoitusalue sekä keittiön huoltoliikenne erotetaan selvästi oppilaiden käyttämästä pääsisäänkäynnistä
- talon tulee joustaa käyttötarkoituksen muutoksiin
- varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintakulttuurien yhdistäminen
- tiloja tulee voida laajentaa lapsi- ja oppilasmäärän kasvaessa niin, että niiden joustavuus ja helppokäyttöisyys säilyy
- vaikutelma tiloista on väljä
- sisätiloissa ei käytetä ulkojalkineita

Lähiliikuntapaikka

Lähiliikuntapaikka on avoin kaikenikäisille käyttäjille. Lähiliikuntapaikan tavoitteena on houkutella perheitä ja yksiköitä liikkumaan. Toimii kokoontumispaikkana. Luonnonmaan perhetalon yhteyteen rakennettavan lähiliikunta...

Pelikenttä = hiekkatekonurmikenttä 70 x 50 m (vastaava kuin Merimasku) sisältäen

- pituushyppy, kuula, korkeus,
- kentällä ulkopukukoppi ja liikuntavälinevarasto (varhaiskasvatus käyttää kenttä myös talvella, pienten lasten luistimia ei solmita lumihangessa tai penkillä pakkasessa)
- talvella kaukalo, purettava tai ympärivuotinen käyttö
- Pyöräilykelpoinen yhteys ulkoilureitteihin (Haijaisten ja Villan suunta)
- Latu ja BMX-rata, maastopolku
- Keinut, kiipeilytorni
- Koripallotelineet
- pihakalusteet
- pulkkamäki
- Ulkokuntoiluvälineet

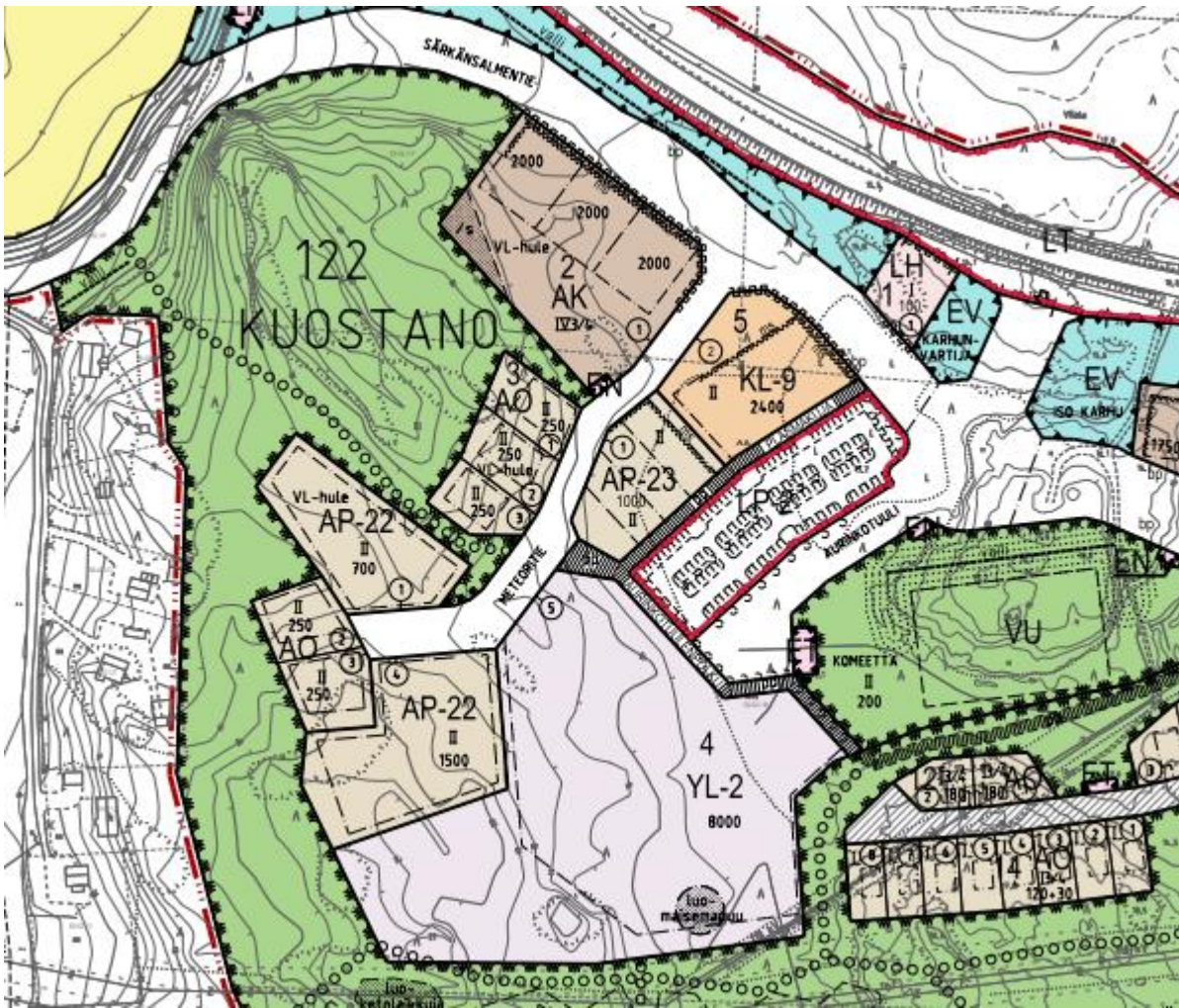
- Beach-kenttä

5 Hankesuunnitelmassa etsittävät ratkaisut

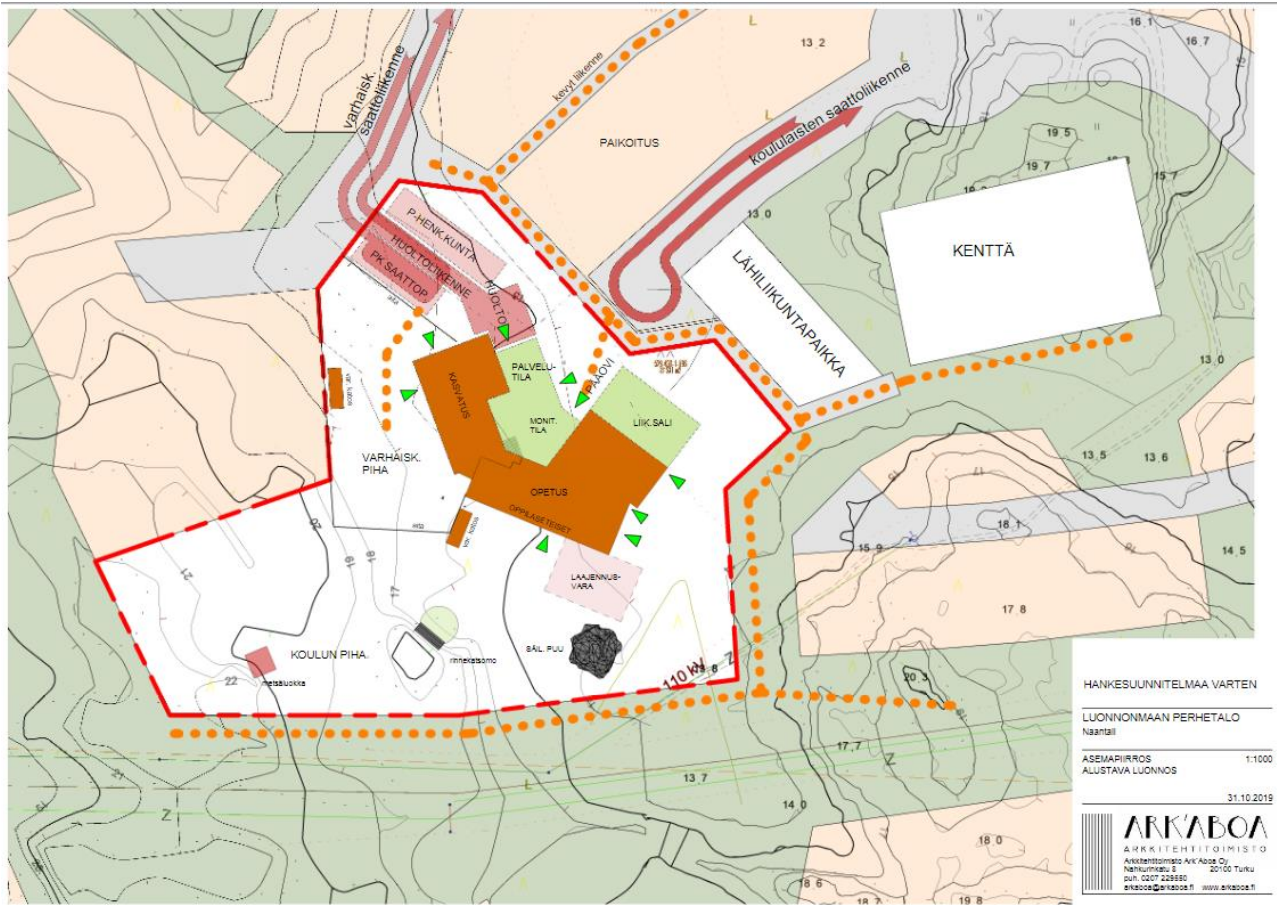
Perhetalon hankesuunnittelussa esitetään ratkaisut seuraaviin suunnitteluhaasteisiin:

- Hankkeessa harkitaan käytettävän prosentti taiteeseen. Hankesuunnitelmassa esitetään ratkaisu taidehankinnan linjakkaaksi kokonaistoteutukseksi.
- Perhetalon pitoajaksi tavoitellaan 100 vuotta. Hankesuunnitelmassa esitetään vaatimukset suunnitellun pitoajan saavuttamiseksi perustusrakenteiden, rakennusrungon ja vesikattorakenteiden osalta.
- Hankkeessa kiinnitetään erityisesti huomio hyvien sisäilmaolosuhteiden säilymiseen rakennuksessa pitoaikana. Hankesuunnitelmassa otetaan kantaa siihen, miten toteutusratkaisuilla pyritään edistämään sisäilmataavoitteen saavuttamista.
- Suunnittelussa panostetaan siihen, että tilat rakennetaan helposti muunneltavaksi sisätilojen osalta. Talotekniikan toteutusratkaisuissa kiinnitetään erityinen huomio muunneltavuuteen.
- Kohde suunnitellaan siten, että koululuokkien osalta laajentaminen yksisarjaisesta kaksisarjaiseksi voisi toteutua yksinkertaisesti ja siten, että laajennuksen jälkeinen lopputilanne tulee muodostamaan toiminnalle ihanteellisen kokonaisuuden.
- Keittiöliikenteen sujuvuus ja liikenneturvallisuus.

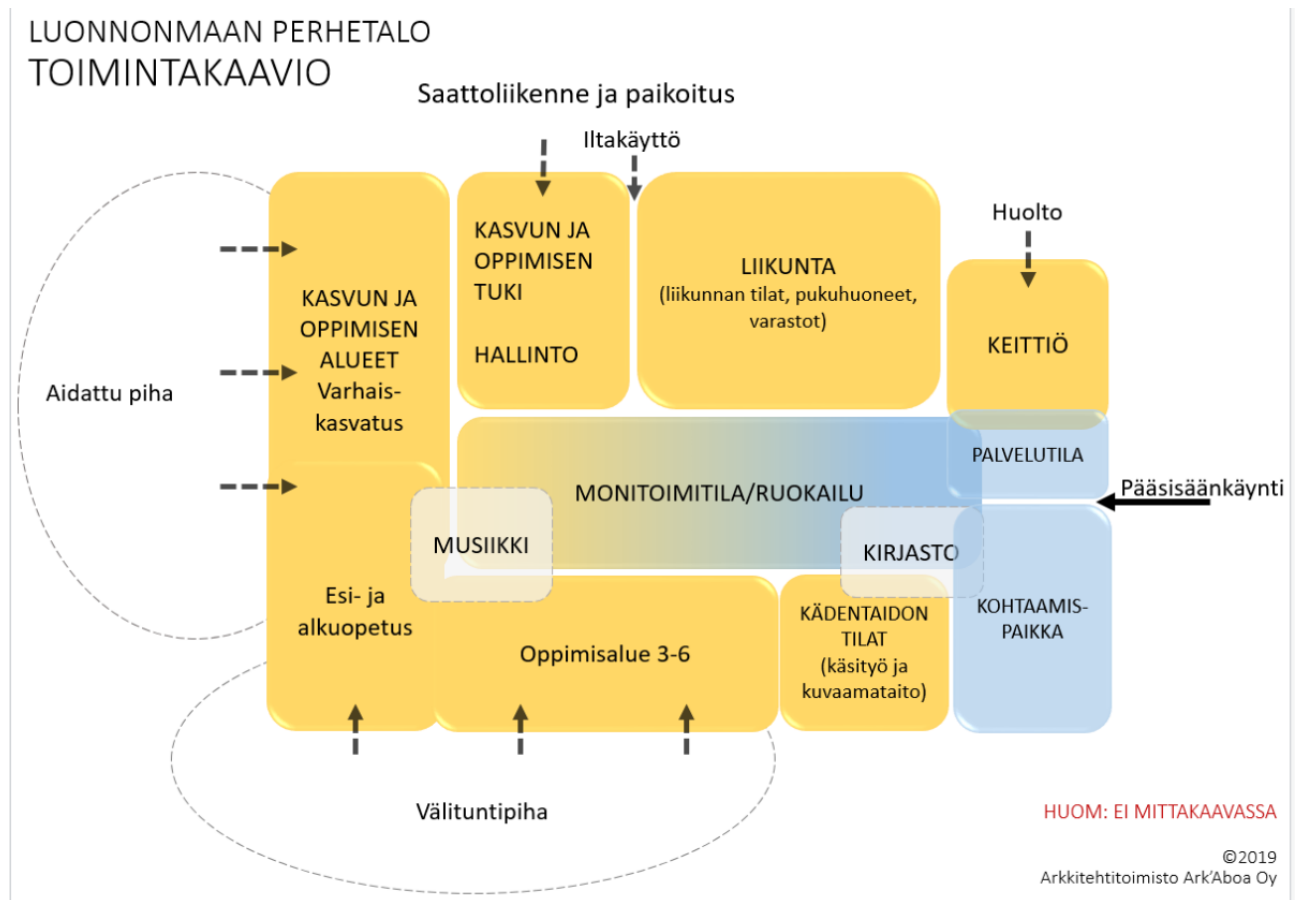
6 Kaavaluonnos

7 Tontinkäyttöluonnos

8 Toimintakaavio

Kohtaamisen alueet

Tekemisen alueet

Keskittymisen alueet

9 Liitteet

9.1 Case Eetu 2 v.

Aamulla kun tulen päiväkotiin isin ja äidin kanssa toivoisin, että tutut ja turvalliset aikuiset olisivat minua vastassa. On kiva, kun kuraeteisessä itse yletyn laittamaan kengät ja vaatteet omalla nimelläni ja valitsemallani kuvalla markatuille paikoille. Muille tavaroille on oma lokero sisällä eteisessä, johon saan unikaverini laittaa, kun sitä en tarvitse. Ja lokerossani on myös minulle tärkeiden ihmisten kuvat, joita voin käydä kurkistamassa aina kun ikävä yllättää.

Alkuun tykkään pötkötellä lattiatyynyillä ja seurata toisten lasten touhuja. Kun olen valmis leikkimään, löydän haluamani lelut helposti ja yletyn niihin itse. On mukava, kun voin halutessani katsella rauhassa kirjoja tai leikkiä kavereiden kanssa automatolla. Kun tekee mieli juosta, niin siihen löytyy hyvä tila ja pallojakin voin siellä heitellä. On kiva, kun näen itseni peileistä touhuamassa.

On kiva, kun on oma eteinen, jossa ei tarvitse jonottaa ja siitä pääsee suoraan omalle pihalle. Pimeään aikaan ei tarvitse pelätä, koska pihalla on paljon valoja. Minun lempitouhujani päiväkodin pihalla on keinua meille pienille sopivassa keinussa ja laskea liukumäestä, johon itse olen pystynyt kiipeämään. Minusta on myös mukavaa potkutella potkumopolla asfaltoitua pihaa pitkin ja välillä tehdä hiekkakakkuja rauhassa pihan sivulle sijoitetulla hiekkalaatikolla, jossa pääsen myös auringolta tai sateelta suojaan.

On kiva, kun pääsen itse kiipeämään pepunpesupaikalle, ruokapöydän ääreen omalle tuolilleni ja itse omaan sänkyyn. Minusta on mukavaa, kun voin rauhassa nukahtaa unille tutun aikuisen silittäessä vieressä minua hiuksista.

Minulla on kuulolaitteet, jotka auttavat minua kuulemaan paremmin. Onneksi päiväkodissa on paljon tyynyjä, verhoja ja akustiikkalevyjä seinissä/katossa, jotta ääni ei kaiu liikaa ryhmätilassa ja minun kivampi olla. Minusta on mukavaa, kun meteli ei nouse liian kovaksi ja voin olla leikkimässä samassa huoneessa kavereiden kanssa.

9.2 Case Aava 6v.

Minua jännittää, kun eskari alkaa tänään. Minusta on kiva, kun sekä äiti että isä pääsivät molemmat tänään saattamaan minua eskariin. Eskarin piha näyttää minusta tosi kivalta. Voisinpa mennä heti tuonne pihalle keinumaan, kiipeilemään tai maistelemaan marjoja tuolta pensaasta. Tuo liikennekaupunki näyttää kanssa kivalta. Onkohan täällä pyöriä, millä voisin siellä ajella.

Kun menemme sisälle tilavaan eteiseen, niin isoista ikkunoista heijastuu ihanasti auringonpaiste. Eteisestä löytyy naulakoita ja wc-tilat. Naulakkoon voin laittaa ulkovaatteet, kuravaatteet ja kengät. Sisältä aulasta löytyy minulle oma lokero, johon voin laittaa omat tavarat ja kaapinoveen vaikka oman kuvani. Aulasta löytyy myös ihana akvaario, jossa on kauniita kaloja. Ruokasali avautuu oikealla puolella ja iso näyttämö toisella puolella. ”Tuolla varmaan esiinnymme joulu-, ja kevätjuhlassa”, minä mietin. Aava näkee vilauksen jo paikasta, josta hän pääsee itse ottamaan ruokansa. Ruokala näyttää minusta ihan ravintolalta.

Ryhmässä minua odottavat eskariope Paula ja muut eskarilaiset, joita taatusti jännittää yhtä paljon. Huone on iso ja valoisa ja seinillä näkyy numeroita ja kirjaimia. Aava huomaa ihanan nurkkauksen, jossa on iso sohva ja paljon värikkäitä tyynyjä. Huoneessa on myös monenlaisia pelejä ja leluja, kaikki vielä hienosti omalla paikallaan järjestyksessä odottamassa leikkijöitä.

Sohvalla istuu myös Leena-ope, joka pyytää kaikkia eskarilaisia luokseen. Hän toivottaa jokaisen tervetulleeksi uuteen esikouluun, aloittamaan eskarivuotta yhdessä. Kaikki ovat toisensa tavanneet

jo aiemmin, keväällä pidetyssä tutustumispäivässä, jossa Aavakin oli yhdessä äidin ja isän kanssa. Leena jakaa lapset pieniin ryhmiin, ja sanoo että näillä porukoilla lähdetään kiertämään eskarin tiloja ja tutustumaan paikkoihin. Minä pääsen Paulan ryhmään, ja kavereiksi siihen tulevat Veera, Lasse ja Riku.

Ensimmäisenä Paula johdattaa lapset ison luokkahuoneen vieressä olevaan pienempään huoneeseen, johon on tehty Aavan mielestä ihan maailman paras kotileikki! On hellaa ja uunia, pieni pöytä ja tuoleja, nuket ja niille sängyt ja rattaat. Aava näkee jo mielessään, miten pääsee keittämään puuroa nukkevauvalle yhdessä jonkun kivan kaverin kanssa. Kotileikkihuoneessa on myös kiva pieni ikkuna, josta voi kotileikin tiimellyksessä seurata kavereiden touhuja naapurihuoneessa.

Matka jatkuu eteenpäin, ja Aava kavereineen näkee lisää pieniä kivoja leikkihuoneita. On legoja ja muita erilaisia rakenteluvälineitä, my little ponyja, barbeja ja vaikka mitä. Kaikille leikeille on omat pienet soppensa, joissa varmasti saa rauhassa leikkiä.

Paula johdattaa joukkonsa lasioven läpi, ja eskarilaisten hämmästykseksi ollaankin ekaluokkalaisten luokkatiloissa. Paula kertoo, että eka- ja tokaluokkalaisten ovat eskarilaisten naapureita, ja että he tulevat tekemään monenlaisia kivoja juttuja yhdessä eskarivuoden aikana. Aavan mielestä se on ihan selvä juttu, koska onhan hänkin jo ESIkoululainen.

Alkuopetuksen tiloissa Aava huomaa avoinna olevan oven, ja kurkkaa sisään. Huoneessa on valtaisan suuri pöytä ja hyllyillä vesivärejä, kyniä, papereita ja vaikka mitä askartelutarvikkeita. Paula kertoo huoneen olevan tarkoitettuna askartelulle, ja siitäkös Aava innostuu. Hän rakastaa piirtämistä ja maalaamista, käyhän hän kuviskerhossa. Huoneessa on myös iso hyllykkö, jossa Aava näkee värikkäitä maalauksia eläimistä. Paula kertoo, että elokuun alussa päivähoitoon tulleet eskarilaiset olivat käyneet edellispäivänä työt maalaamassa ja ne olivat hyllyillä kuivaamassa.

Seuraavaksi Paula johdattaa kaverukset ison, painavan näköisen oven luokse. Ovi avautuu, lapset astuvat sisään ja lähtevät välittömästi kiljuen juoksemaan ympäri suurta liikuntasalia. Oi mikä riemu! Juoksun tauottua Aava menee kiipeilemään puolapuille, mutta huomaa samassa korkean kiipeilyseinän ja lähtee sinne kokeilemaan. Lasse ja Riku ovat löytäneet nyrkkeilysäkin, jota mätkivät. He ihailevat samalla lyöntejään seinällä olevasta peilistä. Veera tekee voltteja renkaissa. Paula seuraa touhuja naureskellen, kunnes kutsuu lapset luokseen. Paluu takaisin omaan eskariluokkaan voi alkaa. Paluumatkalla Aava huomaa vielä kirjaston ja huoneen, jossa on valtavasti soittimia. Paula kertoo huoneen olevan musiikkihuoneen, jossa voidaan käydä myös tekemässä erilaisia mm. valokuvaamiseen ja videointiin liittyviä juttuja.

Aavasta ensimmäinen päivä esikoulussa oli huippu kiva. Kavereiden kanssa oli hauska leikkiä, liikua ja tehdä paljon asioita. Aikuiset keskustelivat lasten kanssa ja kuuntelivat heidän ajatuksiaan ja toiveitaan. Aavasta tuntui, että hän on tärkeä. Hän odottaa jo innolla huomista esikoulupäivää.

9.3 Case lastenhoitaja/varhaiskasvatuksen opettaja/varhaiskasvatuksen erityisopettaja

Varhaiskasvatuksen puolella työskentelee riittävä määrä varhaiskasvatuksen lastenhoitajia, varhaiskasvatuksen opettajia/sosionomeja, ryhmäavustajia ja varhaiskasvatuksen erityisopettajia tai konsulttoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja lapsiryhmien kokoon ja rakenteeseen nähden. Henkilökunta työskentelee tiimeissä suunnitellen, toteuttaen ja arvioiden toimintaansa. Työyhteisö koostuu työhönsä motivoituneista varhaiskasvatuksen ammattilaisista. Ryhmissä on hyvin erilaisia oppijoita, jolloin huomioimme kaikkien lapsien yksilölliset tarpeet ja työskentelemme niihin vastaten. Siksi erilaiset jakotilat ovat hyvin tarpeelliset ja mahdollistavat erikokoisten pienryhmien toiminnan.

Yhteistyö yli ryhmärajojen antaa mahdollistaa henkilökunnan erityisosaamisalojen hyödyntämisen ja se palvelee kaikkia osapuolia. Yhteiset tapahtumat ja tuokiot lisäävät yhteenkuuluvuutta, kun sekä lapset että aikuiset oppivat tuntemaan toisensa. Jokaisella työntekijällä on omat vastualueensa ja

työnkuvaan liittyvät erityistehtävät, mutta autamme toisiamme sen ollessa mahdollista. Henkilökunnana kunnioitamme toistemme taitoa tehdä työtä omalla persoonallaan. Omalla esimerkillämme näytämme samalla lapsille toisten ihmisten kohtaamista.

Työskentelyssämme annamme jokaiselle työskentelyjoukolle työrauhan meneillään olevan toiminnan mahdollistamiseksi. Työskentelyn tuotoksista (esim. näytelmät, näyttelyt, liikuntahetket) on mahdollisuus päästä osallisiksi koko varhaiskasvatuksen joukolla.

Työvuoromme saamme aloittaa henkilökunnan oman oven kautta. Henkilökunnan tiloissa voisi olla infotaulu, josta näemme tullessamme kaikkien ryhmien tärkeimmät kuulumiset (retket, tapahtumat, päivittäisen toiminnan yms.), mahdolliset sijaisjärjestelyt jne. Orientoituminen päivään lähtee rauhallisemmin käyntiin, kun ryhmään tullessamme olemme jo tietosia päivän toiminnasta ja mahdollisista muutoksista.

Pukuhuoneissamme on riittävästi tilaa vaatteille ja työssä tarvittaville tarvikkeille. Suihkussa käynti ennen työvuoron alkua mahdollistaa hyötyliikunnan työmatkoilla. Wc-tilojen riittävyys henkilökuntaan suhteutettuna on myös tärkeää.

Ryhmätiloissa leikitään paljon lattiatasossa, jolloin lattialämmitys tuo viihtyvyyttä tiloihin. Mitä pienemmistä lapsista on kyse, sitä enemmän leikki ja toiminta tapahtuu lattiatasossa. Ilmanvaihdon toimivuus ja huoneiden lämpötilojen asianmukaisuus (vuodenaikojen vaihtelut huomioiden) vaikuttavat sekä meidän työntekijöiden että lastenviihtyvyyteen. Ryhmätilojen hyvin toteutettu värimaailma, akustiikka ja valojen kirkkauden säätömahdollisuus mahdollistavat erilaiset aistikokemukset. Ergonomia on myös ryhmätiloissa huomioitu: löytyy aikuisten korkuiset tuolit, pöydät ja käsienpesualtaat. Leikkitiloista löytyy lasten korkuisia tuoleja ja pöytiä. Eteis ja wc-tilat kannustavat lapsia omatoimisuuteen, kun naulakot ja muut vaatteidensäilytysjärjestelmät, lavuaarit ja wc:t ovat sopivan korkuiset.

Ryhmä- ja leikkitiloja tulee pystyä muuntelemaan toiminnan ja erilaisten oppimisympäristöjen mukaan. Rauhallisia lukunurkkauksia lattiatyynyin ja sohvien kera löytyy jokaisen ryhmän. Säilytystilaa tulee olla riittävästi ryhmätiloissa ja yhteisissä tiloissa yhteisten tavaroiden säilyttämiseen. Tiloissa lelut ja materiaalit ovat helposti lasten saatavilla ja leikkinurkkaukset mahdollistavat lasten omaehtoisen liikkumisen, ruokkivat mielikuvitusta ja luovat mahdollisuuden pitkäkestoiseen leikkiin. Pyörillä liikuteltavia hyllykkoja voidaan käyttää tilanjakajina. Arkiliikunta on tärkeä osa lasten jokapäiväistä toimintaa. Sisä- ja ulkoalueet suunnitellaan mahdollisimman monipuolisiksi ja lasten mielikuvitusta ruokkiviksi.

Toiminnan suunnitteluun osallistuvat kaikki tiimien jäsenet esim. tiimipalavereissa. Palaverien työrauha syntyy hyvin suunnitellusta palaverikäytännöstä ja asialistasta, johon jokaisella tiimin jäsenellä on mahdollisuus tuoda asioista jo ennen palaveria. Tiimin jäsenillä on entistä enemmän tehtäviä, jotka vaativat työskentelyrauhan ja joita ei voi tehdä lapsiryhmän keskellä. Tällaisia tehtäviä varten tarvitaan työskentelytiloja, joissa on esim. tietokone. Laadukas varhaiskasvatus rakentuu vahvasti vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Vanhemmat ovat mukana lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa. Varhaiskasvatuskeskustelut perustuvat molemminpuoliseen luottamukseen, jolloin keskustelutaruhan takaamiseksi tulee löytyä riittävästi tiloja.

9.4 Case Vanhempi

Lähestyn lapsen kanssa päiväkodin porttia jätettyämme automme parkkiin parkkipaikalle. Minua ilahduttaa päiväkodin helppokäyttöiset portit. Kävelemme päiväkodin pihan poikki suojaa tuovien puiden lomitse. Auringon noustessa aamusäteen osuvat katolla oleviin aurinkopaneeleihin. Lapseni hihkaisee: hei, me saadaan lämmintä puuroa!

Astuessamme luonnon valossa kylpevään eteiseen vastaamme tulee raikas sisäilma. Minä laitan lapseni vaatteet roikkumaan niille varatulle paikoille ja samalla lapseni nostaa ulkokenkensä telineeseen. Minusta on ollut mukavaa huomata kuinka täällä uuden päiväkodin kenkätelineessä yläpuolella olevista kengistä ei valu likaa alempana olevien kenkien päälle. Kuraeteisesta pääsee myös wc tilaan, jota kaikki ulkoilussa olevat voivat käyttää.

Sitten jatkamme matkaa lokeroalueelle, jossa autan lastani rauhassa riisuutumaan omalla paikallaan. Lokerossa on riittävästi tilaa varavaatteille, posteille jne. siten että lapsikin ylettää ottamaan niitä. Vaatelokerot ovat myös sellaiset, että niihin ei kerry pölyä, eivätkä myöskään vaatteet tipahda raoista lattialle. Riisuutuessa juttelemme samalla lapselleni tutun ja tärkeä aikuisen kanssa. Hän laittaa omia ulkovaatteitaan naulakkoon valmiiksi ulos lähtöä varten. Lokeroilta siirrymme wc tiloihin pesemään lapseni kädet ennen varsinaisiin ryhmätiloihin siirtymistä. Lokerotilaan on osa lapseni ystävistä tullut leikkimään.

Saatan lapseni perhetalon yhteiseen kokoontumispaikkaan, joka sijaitsee keskeisellä paikalla perhetaloa. Päiväkodin lapset ovat kokoontuneet sinne syömään aamupalaa. Naapurin Elsa mummo 82 vuotta on tänään saapunut palvelutaksilla aamupalalle.

Viime viikolla meillä oli mukava vanhempainilta tässä kohtaamispaikassa, jossa ryhmän henkilökunnan kanssa yhdessä juttelimme toimintakauden suunnitelmista. Vanhempainillan aikana kävimme tutustumassa ulkopäiväkotiiin. Siellä saimme tutustua myös perhetalon muuhun henkilökuntaan. Mukana oli muun muassa neuvolan väkeä, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja liikuntapalvelun väki. Minusta on aivan mahtavaa, että lapseni kasvuun ja hyvinvoinnin edistämiseen osallistuvat aikuiset. Kohtaamispaikan läheisyydessä on muuten pieni keittiö, jossa lapsilla mahdollisuus itse leipoa tai kattaa pöytää ja ruokailla rauhallisemmin pienryhmässä.

9.5 Case: Luokanopettaja (3.lk)

Saavun aamulla töihin hyvin levätyn yön jälkeen. Töihin on taas mukava tulla. Parkkeeraan autoni kaikessa rauhassa ja kytken sen sähköverkkoon latausta varten. Henkilökunnan parkkipaikka on hyvin valaistu. Siellä ei tarvitse väistellä koululaisia tai heitä kuljettavia huoltajia - melkein kaikki koululaiset kulkevat koulumatkansa itsenäisesti kävellen tai pyörällä.

Normaalisti livahdan henkilökunnan taukotilaan lähimmästä ovesta, mutta tänään kierrän välituntipihan kautta, koska minulla on hyvä juttu työkaverilleni, joka on juuri välituntivalvonnassa.

Tuntuu mukavalta tulla työpaikalle, kun suuri osa lapsista tervehtii minua jo kaukaa. Pihalle metsäluokan laavun ympärille on alkuvuoden aikana syntynyt lumiveistospuisto, ja melkein jokainen ryhmä haluaa esitellä tekelettään minulle. Saan työkaverini kiinni välitunnilta ja kerron hänelle juttuni, jonka jälkeen sovimme iltapäivän järjestelyt siten, että hän ottaa tänään luistelijat ja minä lähden hiihtäjien kanssa ladulle. Koulunkäynninohjaaja lähtee luistelijaporukan mukaan.

Välituntikellon soidessa menen sisälle samaa matkaa oppilaiden kanssa ja muistutan ohikulkevia viidesluokkalaisia palauttamaan Vesiraporttinsa minulle viimeistään torstaina. Nappaan eteisen sukapiilostani villasukat jalkaan ja nostan ulkokengät kainaloon. Käyn nopeasti kastelemassa chilintaimet alakerran talvipuutarhassa ja huomaan, että ykkösluokan paprikat ovat jo punehtumassa, joten he pääsevät kohta maistelevaan niitä.

Vilkaisen kolmannen luokan kotiluokkaan ja siellä oppilailla on näköjään alakerran koulukirjastosta haetut pulpettikirjat oikeaoppisesti esillä, joten uskallan kurvata vielä pikaisesti henkilökunnan taukotilassa täyttämässä kahvitermokseni. Infotaululta huomaan, että viitokset ovat menossa iltapäivällä hakemaan merivesinäytteet, ja muistan luvanneeni virittää laboratorioluokan mikroskoopit heille val-

miiksi. Taukokuoneessa kollega muistuttaa, joka torstaiseen tapaansa, henkilökunnan säbä-vuorosta aivan turhaan, se on työviikon yksi kohokohdista ja puheenaihe koko viikon. Tästä tulee taas mukava työpäivä.

9.6 Case: Terveystenhoitaja (neuvola- ja kouluterveydenhuolto)

Saavun työpaikalleni ja vaihdan kuulumiset perhetalon muiden työntekijöiden kanssa yhteisessä kahvihuoneessa. Aamu alkaa moniammatillisella yhteistyötapaamisella, johon on kutsuttu mukaan esiopetusikäisen lapsen perhe. Perheen on helppo saapua tapaamiseen samalla, kun tuovat perheen toisen lapsen varhaiskasvatukseen omaan ryhmäänsä.

Työpäivä jatkuu työhuoneella kouluikäisten lasten terveystarkastuksilla. Työhuoneeseen kulku on esteetön ja huone valoisa, äänieristyksestä on hyvin huolehdittu. Säilytystiloja on riittävästi, jotta tarvikkeet eri-ikäisten lasten kanssa työskentelyyn ovat helposti saatavilla (lääkehuolto, rokotteiden säilytys).

Päivän aikana ehdin keskustella yhteisestä asiakkaasta myös koulupsykologin ja toimintaterapeutin kanssa, jotka tulevat osaksi omaa työpäiväänsä työskentelemään läheiseen työhuoneeseen. Tilojen käyttö on joustavaa yhteisen kalenterijärjestelmän ansiosta. Huoneet ovat avaria ja tarvittaessa voidaan järjestää yhteisvastaanottoa tai tapaaminen isommallakin tiimillä.

Iltapäivällä neuvolaan saapuu vastaanotolle vauvaperhe. Vaunujen kanssa on helppo tulla neuvolatiloihin, kulku on esteetön ja neuvolakäyntiin voi yhdistää myös kirjastokäynnin. Perhetalon palvelut ovat perheille helposti saavutettavissa ja eri ammattilaiset voi tavata saman katon alla.

10 Lähteet

Kaarinan kaupungin päiväkotien fyysisten oppimisympäristöjen pedagoginen suunnitelma <http://tweb.kaarina.fi/ktwebbin/ktproxy2.dll?doctype=3&docid=27990&version=1>

Luonnonmaan perhetalon hankesuunnitelma

Naantalin varhaiskasvatussuunnitelma https://www.naantali.fi/sites/default/files/media/file/Naantalin%20varhaiskasvatussuunnitelma_0.pdf

Naantalin esiopetussuunnitelma <https://www.naantali.fi/sites/default/files/media/file/EOPS2016%20-%20esiopetus.pdf>

Naantalin perusopetuksen opetussuunnitelma <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ops/23/perusopetus/tiedot>

Veikkolan koulun ja päiväkodin pedagoginen suunnitelma

Rajatorpan koulun pedagoginen suunnitelma